

nak össze a többiek számára. Lewisham örült Smithers erkölcsi támogatásának.

— Hiába pazarlunk el egy estét, — jegezte meg Smithers. — En azonban megbizonyosodok a dolgom felől. Meglátjátok. (Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Persephoné elrablása. Dobosi-Pécsi Mária neve teljesen új név az irodalomban s regénye, a mely *Persephoné elrablása* címmel mostanában jelent meg, valóban meglepetés annak, a ki elolvasta. Jó regényíró ismer meg belőle, a kiben megvan azoknak a tulajdonságoknak a legnagyobb része, a melyek a jó regényírókat teszik. Jól, érdekesen tud elbeszélni, sohasem hagyja cserben az olvasó érdeklődését, meséjét ügyesen, fordulatról-fordulatra felhívítva szövi-fonja, nagyszámú jól meglátott, pontos körvonalakkal rajzolt alakot forgat a mesében, a mesének a hangulatát, az embereknek az az eseményekkel való érzelmi és erkölcsi kapcsolatát finoman tudja értékelni, a hangja elég sok-szólamú, a humor, meghatottság, gyöngédség, elragadtatás, szomorúság, részvét egyaránt benne van regiszterében s a mi talán legvonzóbb tulajdonsága: valami mély, nem kérkedő, de mindig jelenvaló jószág ömlik el az egész regényen, a mely a szerzőből kiárad az egész világra, szívébe foglalja az embereket, színhelyeket, az egész természetet. A mese alaprajza nem mondható sem különösen eredetinek, sem különösen érdekfeszítőnek: egy bogaras régiséggyűjtő az egész világon keres egy smaragd kaméát, a keresés már mániájává válik, elhanyagolja érte egész életét, csaknem megfellelkezik a kislányáról, a ki egy öreg cseléd hiányos gondozása alatt növekszik fel szép leánynak, aztán szerelembe kerül egy szobrászszal, a kinek révén kiderül, hogy a keresett kaméa ott van a kislány nyakában, az apja maga adta neki egész regényen. Az ember mindig messze-messze keresi vágyai tárgyát, holott az mindig közel van, önmagában és közvetlen környezetében. Ez volna a történet szimbolikus értelme, de ez csak külsőleg fontos a regényben, fődolog a kislány, Persephoné nevelkedése, fejlődése, kivirágzása és ebben az író egészén új, meglepően ható és igaz dolgokat tud elmondani a lélek ébredéséről egy elhanyagolt, kedves és tehetséges gyermekben, a hűséges, házasfő cselédéről, a kemény, de jószívú furcsa vidéki nagynéniről és öreg kisasszony-barátnőjéről, egy fantasztikus feltalálóról, a ki belepusztul első sikerült találmanyaiba, míg a nem sikerültekből éveket türethetően élt s ennek családjáról és még sok más dologról. A ki a regényben szerepel, az mind egy kissé figura, mindnek van valami hőbortja vagy legalább különössége, ez némileg alterálja az elmondott dolgok valóságosságát s a regény stílusának egy régebbi fogalmazására, a dickensi típusra utal vissza. Az elbeszélő stílus kissé tompa és szintelen, a szavak és mondatok plasztikája nem teljes, de vannak helyek, a hol a mondanivaló s még inkább az író-nőnek alakjaival való együtterzése átmelegíti a szavát.

A kerten kívül. Árvay Jolán verseiben tartalmi szempontból van egy érdekesség: néhányban közülük egy különleges lírát találunk, az orvosi tudományról foglalkozó nő líráját. A klinika csecsemőosztályának kórtérme, a delirium lázkezései, az alkohol hatása a gondolatok járásában, más ilyen orvosi témák, más versekben pedig az orvos attitűdje: a világgal szemben mint színező elem — ezeket a versek szerzője erősen átélte módon, bizonyos belső izgalommal tudja versbe foglalni. Körülbelül aztán ennyi is a feltűnően szép kiállítású kötet érdekessége, mert szigorúan művészi szempontból a versek nem jutnak túl a jobbfejta amatőrség színvonalán, a melynek csak egy lépést kellene megtenni, hogy elérje az igazi költő hatását, de éppen ezt az egy lépést nem tudja megtenni. A könyvet Szóts Jenő néhány ügyes illusztrációja díszíti.

HALÁLOZÁSOK.

Sebestyén Lajos, Nagyvárad volt törvényhatósági bizottsági tagja 87 éves korában Nagyváradon. A köztisztviselői állott öregúr lelkes irodalomkedvelő volt, a *Vasárnapi Ujság*-nak 1861-től fogva állandó előfizetője egészen Nagyvárad román megszállásáig. Még április 17-én halt meg, de halála híre csak most jutott a megszállott Nagyváradról Budapestre.

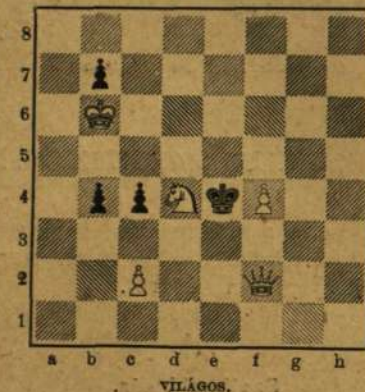
Elhunytak a közelebbi napokban: Felőri és tyukodi Szeremley Cs. Lajos, kir. tanácsos, ny. kir. tanfelügyelő, ref. lelkész, 85 éves korában Budapestben. — Kathy József dr. ny. kir. főigazgató, okl. mérnök, a székesfehérvári iskolázék elnöke, 71 éves korában Székesfehérváron. — Csulak Lajos, a magyar népnevelésnek és a székesfehérvári iro-

dalomnak egyik kiváló munkása 64 éves korában Málnáson. — Malocsy István református lelkész, a csurgói református főgimnázium tanára, 57 éves korában Csurgón. — Dugovich Imre, a fejérmegyei Friss Hírek szerkesztője Székesfehérváron. — Székely László rendőrtanácsos, a budapesti államrendőrség egyik legképzettebb és közszertetben álló tagja, életének 35-ik évében Budapestben. — Heves Dezső nagyváradi állami elemi iskolai igazgató életének 33-dik évében — Farkas István máv. főfelügyelő Budapestben. — Follinus Ervin hírlapíró 31 éves korában az Új Szent János-kórházban. — Ifj. Hanvay Sándor műgyűjteményi hallgató. tart. hadapródjelölt, tüzmeister, Hanvay Sándor dr. ny. kerületi elöljáró fia, 25 éves korában Budapestben.

Özv. Hoffmann Józsefné, szül. szebeszlói Svahulay Anna életének 83-dik évében Budapestben. — Anyos Lacziné, szül. dömsödi Kovács Eszter 24 éves korában Kispesten.

SAKKJÁTÉK.

3177. számú feladvány Heuäcker Páltól, Berlin. sörk.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A *Vasárnapi Ujság* 1921. évi 7-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Ha csendes a tenger, mindenki lehet kormányos.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és

II. kibocsájtást, különlegességeket is.

SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

Krajesovics-féle

Új Vukovári arcztisztító

kenőcs és bőrszépítő-szappan

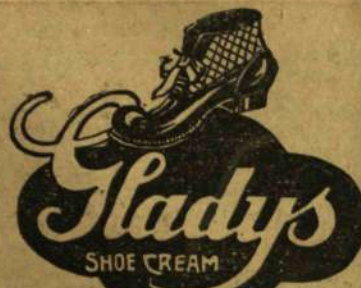
(szepítő, himlőhely, májfolt, sömör stb. ellen) újra kapható a főraktárban: Török József R-T. gyógyszerárban, Budapest, VI., Király-utca 12.

A BOLDGÁGHOZ NEM KELL SOK, KÉT PÁR

Berson GUMMIAROK

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, Egyetem-utca 4.)

Az elegáns világ cipőkremje
Gyártja: Herczeg Géza, V., Bálvány-utca 18

Keltetőgépeket minden nagyságban, csibenevelőket, csontdarálógepeket, tömítőgepeket és az okosbarát baromfi-nyestő- és szűkös összes felszerelési tárgyakat szállítja a legújabb szakszék

NICKERL ÉS TÁRSA Részvénytársaság
Budapest, V., Vilmos császár-út 52. szám.
Minden keltetőgéphez 30-50 db. keresztzett vagy tiszta fajt. keltetőt ingyen szállítunk.
Kérje a 34. számú árjegyzéket 5-—K bélyeg beküldése ellenében.

WÄGNER

országos elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélgépek áruháza

Budapest, VIII., József-körút 15.

Pióküzlet: IX., Ráday-utca 18.

Képes árjegyzék ingyen!

+ Betegtolókokcsik

rokkantak és lábadozók részére, szabaddal, szabadszékkel, bűt-ek stb. Dús választék az összes betegápoláshoz szükséges eszközökben és gummiárúban. Gyárti legújabb és legkiválóbb műlábakat, műkezeket, sörv- és háskötőket, gummiharisnyákat.

KELETI J. orvosi műszergyáros, Budapest, IV. ker., Koronaherczeg-utca 17.

PÁLINKAFŐZŐÜSTÖK

zsirolvasztó- és mosóüstök vörösréz-ből.

Vermorel-rendszertől szőlő-permetező, szőlőszedő, Permetező alkatrészek gummitól és sárgaréz-ből. Szőlőszedők és préses. Kuvorcsamorszók és daráló. Réparátók és szecskavarkók.

Bécs, Rákóczi, rafina, képző, rézhámoz és kénlapraktárról azonnal kapható: SZONTAGH PÁL
rész- és szerkesztőgyár
Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeret-gazdagító olvasmányok való-ságos kincsesháza.

Rendes munkatársai: Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Kürthy Emil, Avar Gyula, Feleki Sándor, Mihályffygné Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Kozma Imre, Csányi Sándor, Székely Nándor, Jókay Lajos stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 25 korona. Egyes szám ára öt korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

11. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS HÓ 12.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési ára: az április-júniusi évnegyedre 60 korona.
Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 12 korona.

Külföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldi is csatolandó.

JÓKAI SZOBRA AZ ANDRÁSSY-ÚT FELŐL, A NAGY KÖLTŐRŐL MOST ELNEVEZETT TÉREN — STROBL ALAJOS SZOBORMŰVE.

JÓKAI SZOBRAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPE BUDAPESTEN.

MAGYAR ILIÁSZ

REGÉNY A VÉGEKRŐL. — IRTA RÁKOSI VIKTOR.

(Folytatás.)

E pillanatban Sámson báró és Uzonyi Barna tekintete összalakozott. A tudós szeme őszinte csodálkozást fejezett ki.

— Méltóságos uram, hol tanult meg ez az egyszerű ember így beszélni? Hiszen néha zavaros és elakad egy kicsit, de olykor oly költői szármalást vesz, hogy nem tudok hova lenni a bálmulattól.

A báró vállat vont.

— Magam is a legnagyobb mértékben meg vagyok lepve. De ön jól tapogatózik, ez az ember poétai talentum és inspiráció dolgozik benne. Kezdem nagyon sajnálni, hogy meghagytuk parasztnak és nem részesítettük tehetségének megfelelő nevelésben. Különben a szalóczi kolostorban, hol ez az ember hosszabb időt töltött, van egy páter Demeter nevű híres szerzetes, azt hiszem, az sokat foglalkozott vele, és az csiszolta ki ennire...

*

Ez a kis párbeszéd azalatt történt, mi alatt Patak Sámson újabb köhögési rohamot győzött le, ami után eképpen folytatta:

— És mikor hallottam az éjszakában a dörgést, lelkem egyszerre megvilágosodék. A Vágon nem történt semmi, az csak kaput nyitott a kínos fájdalomnak. Ez a mi szent földünknek, a bennünket tápláló anyaföldnek a jankiáltása volt. Talán ebben az órában ellenség tört reá és orv módon kést döfött szívébe. És most várja a segítséget, mert az ellenség az ő vonagló testét tiporja. Halljátok meg vészkiáltását ti sietek, hiszen ő nem szokott panaszkodni, és csak kaput nyitott, ha így bekiált az éjszakába segítségért. En mondom tinektek, hogy nem szokott panaszkodni, pedig szenved. Szenvedések közt termi meg a mi mindennapi kenyerünket, mint ahogy az anya fájdalommal szüli e világra az ő gyermekét. Hiszen az ekének kegyetlen vasa mely barázdákat hasogat az ő testén, hiszen a borona hegyes fogai marczangolják végig. De ő békén tűri, mert tudja, hogy a fájdalmak nyomán áldás terem és milliók munkájának verjéke gyógyítólag hull sebére. Oh ki tudná megmondani, hogy mi történt ezen az éjszakán, de én lelkem minden sejtélmével érzem, hogy valami gonosz dolog történt. Uram irgalmazz minékünk!

— Nos, szól az öreg báró, — mit szól a rianásnak ehhez a magyarzatához, fiatal barátom?

— Ostoba zagyalék, — morgott Szücs Gáspár, akit ez a konkurrenzia bosszantott, mert elterelte róla a figyelmet.

— Nem, nem tanító úr, ezzel nem lehet ezt a dolgot elintézni. Ennek az embernek ezen a téren komoly multja van.

Most a remete észrevette pátrónusa jelenlétét, keresztet vetett magára és leszállt a szánról. De a süvegét nem tette föl, hanem kezében forgatva közeledett a báróhoz.

— Régen nem láttalak fiam, — szólta a báró, — nem untad még meg magadat a nagy magányosságban?

— Nem unatkozik az, aki az Urral társalog. — Nem szenvedsz szükséget semmiben ebben a kegyetlen telben?

— A ki az ég madarait táplálja és a mezők lilomát fölruhazza, az a szegény remetéről sem felejtkezik meg.

Sámson új ezeket a kérdéseket a legmelegebb részvét hangján intézte a remetéhez, abban a reményben, hogy azt kiközkenti ebből a keneteljes, úgyszólván hivatalos remetetilusból. Azért bosszantotta és szinte fájt neki, hogy Patak uram vele szemben is olyan hideg és merev, mintha őrá nézve is csak a híres remete volna és semmi más. De amint az előtte álló aggyastyánt nézte és

látta, hogy az olvadó hóle hogy csurog le fejről a meztelen nyakába, egyszerre eltűnt szívéből minden kicsinyes bosszúság és helyét elbúsult fájdalom foglalta el. Milyen magas lánggal loboghat a fanatizmus ebben az emberben, mennyire elbujhatott az ő csudálatos lelki világába, hogy ennyire érzéketlen a külső hatások iránt. Sámson bárónak egyszerre észébe jutott a csiga, az a közönséges, a földben élő csiga, mely télen bebújik a házába, valami csontszerű hártával elzárja magát a világtól és tel.

— Te fázol fiam, gyere be velem a révházba egy kicsit melegedni.

Patak únnepélyesen szólni kezdett.

— Nem fázik az...

Sámson hirtelen belevágott és energikus hangon mondta:

— Jó, jó, majd odabent folytatjuk, csak gyere velem.

A remete habozni látszott egy pillanatra, de az öreg báró oly hatalom és tekintély volt előtte, hogy nem tudott akaratának ellentállani. Egy megadást jelentő sóhajtással Sámson úr oldalán megindult a révház felé. Ott mindenek előtt belediktált a remetébe néhány pohárka jó erős szilvóriumot, mely annak láthatólag jól esett és azután tapintatosan és gyöngéden kezdte rábeszélni, hogy maradjon nála néhány napig a kastélyban. Patak Sámson kinos zavarba jött, az öreg báró óhajával szembeállni lehetetlennek tetszett előtte, viszont ha odahagyná azt a helyet, ahova őt Isten rendelte, ezzel meg egyenesen árlást követne el. Végre nagy keservesen beleegyezett, de ettől kezdve egy szavát se lehetett hallani és oly búsan kullogott Sámson úr nyomában, mint egy beteg kutya.

Ezalatt odakint megérkezett Klárka bárónő kis kucsirszánkója, két nagyon jámbor lóval és a kisasszonyok festőszközeit hozta. Missz Huberty ugyanis nagyon csinosan festett és Klárkát is oktatta erre a művészetre. Most is ő küldött be a festő eszközöket, mert téli mulatókat akart összegyűjteni. Klárka azonban ezuttal sehogyse akart munkába állni. Különböző ürügyeket hozott fel, de vonakodásának igazát, talán egyetlen okát hallgatta. Azt mondta többek közt, hogy az idegenek jelenléte zsenirozza őt. De mikor idegeneket mondott, csak egy emberre gondolt és ez Uzonyi Barna volt. Hogy jut hozzá ez az ember, hogy megfigyelhesse őt és egyáltalán jelen lehessen, mikor ő ilyen intim munkába van elmerülve, melyhez lelkének minden erejét és tehetségét össze kell szednie. Mikor ide-érkeztek, a kis leány mint egy ifjú őzike boldogan ugrott ki a szánból, tapsolt, ujjongott és szaladgált, oly gyönyörűnek tetszett neki ez a Vágpárt, melyet össze-vissza turkált az éjjeli hóvihar és amely tele volt fantasztikus alakulatokkal, hegyekkel, völgyekkel, remek fehérbe borult fákkal, szóval mindenféle részlettel, melyek a művészelket izgalomba hozhatják. És most ott állt Klárka hallgatagon és mozdulatlanul és azt kérdezte magában, hova lett mindaz, aminek én annyira örültem? Talán álmodtam az egészet? És akkor milyen jó meleg volt, most pedig hogy fázik! Fázom, gondolá a leány, hát akkor gyereünk haza. Nem, nem, — még nem! És érdeklődés nélkül követte Missz Hubertyt, a ki ezalatt torkon ragadt egy vén parasztot és egy megfagyott vízuhatagnak látszó hókupac előtt igyekezett művészi pózba helyezni. A paraszt nagyon meg volt ijedve és kétségbeesve kérte a kisasszonyt, hogy ne tegye őt csúffá, de aztán két korona ellenében mégis beleegyezett, hogy csúffá tegyék. És most szomorú

ábrázattal állt ott, lesve, hogy tulajdonképpen mi is fog vele történni.

Rendes körülmények közt Klárka végteleül jól mulatott volna ezeken a tarka jeleneteken, az angol lánynak széles gesztusokkal és rikácsoló hangon kiadott parancsain, a missz körül kíváncsian hemzsegő népcsoporton és a megrémült modellen, a ki úgy állt ott, mintha akasztani vinnék. De a rendes körülmények ezuttal távollétükkel tündökölték és a kis leány nemcsak nem mulatott, de unta magát és látszott rajta a rossz kedv. A két Uzonyi és Krantz bizonyos távolságban tartották magukat tőle és úgy látszik egy cseppet se voltak kíváncsiak a bárókisasszony művészi munkájára. A nagyapú egészen a remetéjével volt elfoglalva, a missz csak a maga dolgait intézte és Klárka búsan állott kis szánkója mellett, a festőszközök érintetlenül heverték előtte és ő roppant elhagyottan érezte magát. Búske fejcséjében nagyon furcsa és egészen új gondolatok kóvályogtak. Istenem, de kár, hogy a nagyapú olyan nagy úr és a tekintélyével agyonnyom mindent. Bezzeg ha ő Pifkó tiszteletes úr leánya volna, most azzal a két fiúval, a kik ma tiszteletteljes távolságban álldogálnak, milyen vígan szánkázna a Vág jegén vagy itt a hókupaczokon. Ez a Krantz is olyan mulya, hiszen láthatná, hogy nem dolgozik és így nem követne el indiszkréziót, ha odahozná őket. O bizony szól a nagyapusnak, hogy menjenek már haza.

Ezalatt a görög Istennek klasszikus fejében is egészen különös gondolatok keringtek, melyeknek ezuttal semmiféle tudományhoz nem volt semmiféle köze. Vajon miért nem fest? Talán ezt a művészi alkotást olyan benső, intim munkának tekint, melyet idegenek szeme előtt nem lehet elvégezni? Ez a felfogás mindenestre érzékeny, gyöngéd lélekre vall. Vagy talán réstelli magát festőművészi pózba vágni, hogy a laikusoknak imponáljon? Ez is előkelő felfogást árul el, mert azt jelenti, hogy kerüli a nyegleséget és az affektálást. Milyen ordináré ő mellette az angol leánynak és a lármás és feltűnőre törekvő magaviselete. Mennyivel finomabb izlésű a bárókisasszony, mint az angol missz!

Ki tudja, hogy miféle tulajdonságokkal ruházta volna még föl Klárkát, ha egy jelenet meg nem zavarja hangulatát. Az angol leány ugyanis, a ki egy lábú, földbe szúrt székén ülve már javában dolgozott, azzal a vékony póznával, melyre munka közben jobbkézét nyugtatni szokta, hatalmasan közéje suhintott két rakoncátlanokodó parasztgyerekeknek, a kik folyton mellette dulakodtak és ordítottak. A két megrémült parasztgyerek ijedt futásnak eredt, egyenesen Krantznak, a kit úgy nekilódítottak Barnának, hogy ez majdnem elesett. A missz azonban az ütésnek tulságos svungot talált adni, úgy hogy lefordult a székről és a hóban kapálódzott. Ezt a zavart a modell a maga javára akarta fordítani és megugrott, de az óvatoss missz által örül kiállított urasági cselédék rögtön nyakon csípték és diadallal hozták vissza. A tömeg hangosan derült, a mi főképp az angol kisasszonynak szólt, de nevetett Sámson úr is, a ki most érkezett vissza a remetével, nevetett Barna, sőt még Klárka is. Krantz és Barna odaugrottak, hogy a misszt fölsegítsék, a mit a leány azzal hálált meg, hogy oly melegen és szorosan simulat az ifju szekretárius kebléhez, hogy ennek ijedtében elállt a lélekzete. Az az érzése volt, hogy a missz a nagy fogaival most egyszerre lehárapja a fülét. Oly esdőlgek tekintett Barnára,

hogy ez azonnal megértette és az angol lányt egyesült erővel visszanyomták a székére. De don Quijote özvegye nem tartozott azok közé, a kiket az ember egykönnyen lerázhathatott a nyakáról és oly erővel kapaszkodott a szerencsétlen tanárjelölt karjába, mely a birminghami legelső gyárban remekbe készült harapófogónak is becsületére vált volna. Kínjában olyant kiáltott a kisasszony fölébe, hogy ennek ujjai egy pillanatra tágultak és akkor Krantz úr egy rántással kihúzta karját a vaspántok közül.

A mulatságos epizód egyszerre megváltoztatta a merev alaphangulatot, mely melegebbé lett és a társaság is összekeveredett. Most Klárka és Barna egymás mellett állottak, mint a tudósok mondanák, egymásnak érzékenységi körében, mely mint valami magnetikus fluidum, akárcsak a földgömböt a levegő, láthatatlanul körüveszi az emberi testet. Mind a ketten kellemes zibbadtságot éreztek végigfutni testükön, a halántékuk kimelegedett és vérük sebesebben kezdett lüktetni. Egyásra néztek és tiszta szívből nevetett megdögyök. Oly jól esett nekik, hogy a támadt zenebona zürzavarában észrevétlenül élvezhetik egymás közelségét. Barna volt az első, a ki ebből az édes mámorból magához tért és úgy érezte, hogy neki most beszélgetést illenék kezdeni. De nem mert megszólalni, mert attól félt, hogy a varázs szétszökik és újra jön a hidegség, a fagyos szél, a nedves hó újra csapkodja arcát, holott mindez most nem érezte. Álltak egymás mellett némán és beszélgettek egymással egy nyelven, melyet nem tanult senki, de mindenki tud, melyhez nem is kell ajs, mert tudja azt a szem is, mely nem kíválsága az embernek, mert érti azt a dalos madár és az illatozó virág is... De ah, hamar kikergették őket ebből a kis külön paradicsomból... Egyszerre megharsant a missz rikácsoló hangja és a fölébredt álmodozók ijedten néztek körül.

— Ah báró úr, vége a művészi hangulatnak. Ez a buta tömeg lehetetlenné tesz itt minden munkát.

— Hála Isten, — felelt nyersen a báró, — akkor hát pakkoljon és gyereünk haza.

A missz a megsértett művész göggyével fordított hátat a bárónak, a kit különben mindig azzal vádolt, hogy nem érdeklődik az ő művészi működése és annak eredménye iránt. A báró észrevette, hogy kicsit kurtán bánt el önagságával és utána kiáltott:

— Kérem kisasszony, maguk Klárkával a kis kucsirszánon mennek, mert én a remetét veszem a számomra. Apropos remete, lássa, ez magának való alak volna. A kastélyban mindjárt hozzá is foghat, jobb modellt messze vidéken nem találhat magának.

— Köszönöm báró úr, ez pompás gondolat,

BERZEVICZY ALBERT, A TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ELNÖKE ÁTADJA JÓKAI SZOBORÁT SÍPÖZS JENŐNEK, BUDAPEST POLGÁRMESTERÉNEK.

lat, — felelt az angol nő és arcáról rögtön eltűnt az iménti szigorúság.

Sámson úr csakugyan föltette magában, hogy a remetét kiragadja különös világából és a kastélyba viszi és a meddig csak lehet, ott tartja. Ezt tudára is adta a remetének félig parancsoló, félig rábeszélő hangon, de az ijedten tiltakozott a terv ellen. Hogy ő ott hagyja vadon erdejét és egyszerre elmerrüljön az úri élet puha kényelmébe? Ez lehetetlennek, majdnem árulásnak tetszett előtte. De tiltakozása hamar elgyöngült, sőt teljesen megszűnt; mert életében sohse mondott ellene Sámson úrnak és minden ellenszögülést bűnnek tekintett volna az ő pátrónusa ellen. Mikor aztán a szánok előrobogtak, Patak Sámson a báró intésére szomorú arccal mászott be a szánkóba és foglalt helyet a főúr mellett. Míg a missz összeszedte holmiját, a bárókisasszony egy csoportban állott a két Uzonyival és Krantzal. Barna nyitott szájjal szedte a lélekzetest és melle hevesen hullámozott, mert úgy érezte, mintha temérdek szó tódulna az ajkára és ő nem tudna nekik hangot adni. Az az érzése volt, hogy ha négy szemközt volnának, rögtön meg tudna szólalni, de ennyi ember jelenlétében ez tisztára lehetetlen. Klárka is hallgatott és csak akkor szólalt meg, mikor

a missz figyelmeztette, hogy indulhatnak. Kicsi kezét Barna felé nyújtá és csak ennyit mondott:

— Isten önnel, Uzonyi.

A két kéz egy pillanatra összeért és a négy szem összevillant. És most Barna nagy kinnal emyit mondott: *Kezét csókolom méltóságos kisasszony.* És a leány eltűnt, elnyelte a föld, vagy felrepült a felhők közé, azt Barna nem tudta volna megmondani. Körülhordozta tekintetét, keresve őt. Üres, komor és hideg volt körülötte minden. Ugy érezte, hogy a föltette lebegő hófelhők egyszerre szikladarabokká válnak és rászakadni készülnek. Sámson úr csakugyan kíséretet tett, hogy a két Uzonyit a kastélyba vigye ebédre, de ezek nemesak nem fogadták el, hanem még Krantzot is elkérték az ünnepi lakomára.

Még aznap hire futott a két Sztrégován, hogy a remete milyen meglepetést szerzett Sámson bárónak. A strazniczi hidnál megugrott mellőle. Valami hiba történt a hámban és a szánkó megállt, hogy a kocsi a bajt megigazíthassa. A remete, a ki komoran és szótlanul ült Sámson úr mellett, ki lépett a szánból, hirtelen átgugrott az árkon, ott visszafordult és az elámulva utána tekintő Sámson úr felé kiterjesztve két karját, így kiáltott:

— Bocsáss meg atyám, de nem tehetek másképp. A következő pillanatban eltűnt a zuzmarás erdőben.

A báró a legnagyobb levertséggel érkezett meg a kastélyba és mivel Klárka is feltűnően rossz kedvű volt, úgy hogy a hangját is alig lehetett hallani, ez a nap nagyon szomorúan telt el. Az állapotot súlyosbította az, hogy az angol lány a Vágpártjáról egy hatalmas náthát hozott magával és délben már olyan piros volt az orra, mint a legértettebb paprika, mely valaha Szeged padlásablakain kikandikált. E miatt aztán a hű és érzékeny leány, a ki ha egy szálka ment az ujjába, már azt kívánta, hogy mindenki őt sajnálja és vele foglalkozzék, vagy dühöngött, vagy pedig jajgatott, a közbeeső szüneteket pedig pisztolydurranásszerű prüszkölésekkel töltötte ki. Végre is Sámson úr gorombán ráüzent, hogy okosabban tenné, ha nem vonná magára a közfigyelmet ezzel a szörnyű lármával, mikor ilyen dagadt és vörös az ábrázata és az orra. Mire a missz dühbe jött, szobájába zárkózott és ettől kezdve az állapot türethetőbb lett.

(Folytatása következik.)

ÖZV. HEGEDÜS SÁNDORNÉ JÓKAI JOLÁN, CSALÁDJÁVAL A SZOBORLELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYEN.

A JÓKAI-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉRŐL.

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

DANTE. Ötlet felfestménye után.

DANTE.

A művelt emberiség most a legnagyobb világepítők egyikét ünnepli: Dantét, abból az alkalomból, hogy bekövetkezett halálának hatszázadik évfordulója. Dante valóban egy világot épített fel és tett minden történelmi változásokat örök időkre túlélővé. A középkor egész világa, intézményei és eszméi, szervezetei és társadalmi szervei, a belőle kifejlődött erkölcsi felfogás és a talajában gyökerező emberi jellemek, az életnek egész stílusa és ritmusa ebben a korban, az emberi lélek lírai reagálása a kor benyomásaira, — minden, minden, a mit középkor alatt értünk, benne van a *Divina Commedia*-ban és pedig olyan hatalmas tervnek következetes művészi keresztülhajtásával, a tartalmat örök érvényre összefogó forma olyan szigorú zártságával, a melyet az építőművészet nagy remekei között is alig találunk.

Egy világot így összefoglalni a legnagyobb dolog, a mit emberi szellem elérhet, a legközelebb áll a teremtés isteni művéhez. Csak az emberiség legmagasabb csúcsán álló szelle-

meknek sikerült: Homérosznak, a ki a görög óskor egész életét fogta össze művészi formába két eposzában, Shakespeare-nak, a ki a renaissance = ember tökéletes világképét örökítette meg drámáiban, Goethének, a ki a modern embernek a teljes megismerésre való vágyából építette fel a világot és képet adott minden gazdagságáról. Mellettük az irodalomban csak Dante áll mint egyenrangú társ. A mit középkori ember mint valóban fontos és a lényeghez tartozót átélte gondolatban és érzésben, szenvedésben és gyönyörben, bűnben és bűnhődésben, a maga korának egész filozófiája, a valláshoz és a vallás intézményeihez való viszonya, politikája és társadalmi életre, minden vágya és csalódása, a magánélet mindenféle vonatkozásai, öntudatra ébredő természet-szemlélete, misztikuma és fantáziatikuma, — szóval minden, a miért érdemes egy kor életét megfigyelni és minden, a mi az esetlegességeken túl az élet örök nagy egységébe kapcsolódik, — ott él Dante művében. És ott él mindezek mögött, mint az a közeg, a melyen keresztül az egész világképet látjuk, egy szinte emberfölötti emberi alak, a ki től semmi sem idegen, a mi ember dolga és a ki mégis fölöttébb lebeg mindennek, a mi emberi:

maga Dante, az óriási lélek, a szublimált emberi jelenség, a kibén eszmévé kristályosodik szerelem, életöröm, bánat, hazafiság és politikai szenvedély, forró szeretet és könyörtelen harag, zord szigor és olvadó ellágyulás. Megtisztult és magas eszmei színvonalra emelve, de benne van a *Divina Commedia*-ban a líra egész skálája. A nagy eposz a legnagyobb lírai költemény is egyúttal: a világkép roppant gótikus templomában csodálatos zene zeng, a mely gyöngyözve permetezik óriási fveiről, karsú, színekben gazdag ablakairól, kiharsog sötét zugaiból és áhitattal olvad fel mennyi harmóniákban oltárai előtt.

Roppant gótikus templom, ez az érzés fog el, mikor a *Divina Commedia* énekeiben járunk. Szigorún a stílus törvényeiből adódó alapzaton épül föl s mindebből szervesen nő ki a homlokzata, a tetőzete az égbeszökő tornyokkal, hajójának belső berendezése és minden világítási hatása, — még a fantasztikus furcsa kis groteszkek sem hiányzanak róla. Ez is a kor jelleméhez tartozik: Dante kora az építészeti nyelven tudta még csak teljesen ki-

fejezni magát, a költészetnek akkor kezdett csak megoldódni a nyelve — éppen Dante oldotta meg — a festészet és szobrászat még csak halványan sejtette bilincseit és még nem mert belemerülni ősforrásába, a természetbe, a zene

DANTE SZÜLŐHÁZA FIRENZÉBEN.

DANTE SÍRJA RAVENNÁBAN.

még csak félve és halk zengéssel hangolta hangszereit, hogy kilépve a templomból magába ölelje a természet és élet minden ritmusát. Csak az építész merte és tudta a maga szimbolikus nyelven kifejezni mindazt, a mit látott és gondolt és érzett, csupán a művészi stílusörvény által megkötött szabadsággal. Formai alkotóelvet csak az építészettől kaphatott Dante, — innen művének mindenekfelett architektonikus jellege. És innen első pillanatban zord és fenyegető komorsága, a mely csak akkor oldódik fel előttünk, ha részleteibe lélekkel behatolunk, mint a hogy a gót templom komor sötétsége is csak akkor derül fel, ha apróra vizsgáljuk az ablakok színes üvegjein keresztül szivárgó napfény szikrázó, derült küzdelmét a sötétséggel, az ívek és oszlopok nyulának eleganciáját, az oszlopfejek furcsa figuráit, mindazokat az elemeket, a melyekbe a művész életöröme és önmagában való gyönyörködése elbújt egy örömeit rejtgető kor komor pillanata elől.

Dantét komor és zord szellemnek szokták felfogni, pedig csak zárkózott és komoly, lényé tele van az élet és az emberiség szeretetével, bensőséges gyönyörködni-tudással. A lemondó pesszimizmus idegen tőle, ő az élet pártján áll, a melyet minden sötétségével, szenvedésével és bűnével együtt mindennek felett szeret. S. A.

TAPASZTALATOK A TAMBURA KÖRÜL.

Elbeszélés. — Irta F. Szabó Géza.

Nem tudom, hogy a mai generáció emlékszik-e még a tamburára? A mi vidékünkön a kintlakó tanyai népségnek volt ez a házi hangszere, vagy némi nagyzási hóborttal mondhatjuk azt is, hogy zenekara. Mindig akadt zive mélyén zenési hajlamokat rejtgető, barkácsoló legény, a ki sajátkezűleg farikcsálta össze a tamburát. Azt a felfordított, üres, hosszú-vékony ládikát, a melyiknek simára kikészített tetején az acélhúrok helyeződtek el, az egyik végén csavarokkal, hogy a hangolás is akkuratusan eszközölhető legyen. Az első két húr szolgáltatta a primet, kikapasztalt méretek szerint helyezettven el alá az apró drótpántok, a mik az egyes hangoknak szabtak határt. A művész balkezevel egy lúdtollból készült alkalmas szerszámot kezelt, ezzel siklott ide s oda s nyomogatta le a pántok között a húrokat. Jobbkezevel pedig egy élesre hegyezett lúdtollal hozta rezgésbe az egész hűrtömeget s gyors perczegetéssel csalta elő a hangokat. Mert az első húrpáron kívül még három-négy húrpár volt az alkalmatosságon elhelyezve. Ezek azonban nem voltak alávétve a változatosság törvényeinek, makacs következetes-

A KORMÁNYZÓ ÉS GRÓF APPONYI ELLÉPNÉK A DÍSZSZÁZAD ELŐTT.

hogy az idő eljárt felette. Ékes bizonyítékot szolgáltatott erre azzal, hogy két évvel ezelőtt, ötvenhat éves korában, a tüzröl patant Veréb Tercsét vette el feleségül.

Hát mondom, esténként szólt, zörgött, berzenkedett a tambura.

Tessék csak megkérdezni egy pótvizsgára kényszerített jogászyereket, hogy a római jog milyen alkalmas arra, hogy minden legkisebb jelenség is elpártoltassa tőle a figyelmet: Ha más nem akad, a falon sétáló pók olyan érdekfeszítő tünemény, a mi a leghevesebb kodifikátorral is győztesen veszi fel a versenyt. Hát még a nóta, a zene, ez meg már egyenest gyorsvonaton viszi a gondolatokat más világjájuk felé.

Az első két este még csak mulattatott a dolog. (Nini, Labancz uram nótával kedveskedik, udvarol a menyecskének.) De aztán a képzeletet is cserbenhagyó disszonancia összekapaszkodott a kötelességérzettel s egyestül erővel hadat izent a romantikának. Ezen az állapotot segíteni kell.

Átlépek a szomszédba. Beszúlok az ablakon:

— Adjon Isten, szomszéd...! Szeret maga tamburázni?

— Aggyon Isten! Szeret a nehéz nyavalya. Nem szeretek én, fiatalúr.

— Hát akkor miért keféli azt az alkalmatosságot olyan buzgalommal?

— Az asszonyt várom haza.

A HERCEGPRIMÁS ELTÁVOZIK A BAZILIKÁBÓL.

séggel mindig ugyanazt az akkordszerű kisérőzést hallatták. A mi a korcsmákban a generál-saft, az volt a zene birodalmában ez a kisérőzene.

Igaz, hogy a ki az összhangzattan szabályait szedte §-okba, nem sokat törődött a tamburával, de azért — a mint a tapasztalat mutatja, — lehetett a mellett búsulni is, nótázni is, táncolni is.

Mindezeket pedig azért kellett ilyen bábeszédűséggel előadni, hogy megérthetővé váljék, miért haragudtam meg olyan szörnyen a tamburára.

Abba az időbe helyeződik a történet, a mikor némi hiba esett az alapvizsgám körül. Ebből kifolyólag a római jog bölcs tudománya a szép, verőfényes augusztusi hónapot kívánta áldozatul. Atyai sugallatra (!) önkéntes számkivetésbe mentem, a mi annyit jelent, hogy kivonván magamat a kávéházi törzsasztal és a Cifrakert vadgesztenyefáinak bűvköréből, esténként szőlőbeli kisdudlakásunkat avattam fel a tudomány-szomj csarnokává. A szerencsétlen geográfiai helyzet azonban némi akadályokat szolgáltatott. Alig szállt le az alkony, a szomszédban megszólalt a tambura s szólt szakadatlan, néha egy órahosszat, néha másfelet.

Hogy el ne felejtem mondani, a szomszédunk akkor a legényes, hetyke Labancz uram volt, egy jeles példány abból az emberi fajtából, a ki a szentek szentjének sem hiszi el,

A KORMÁNYZÓ GRÓF APPONYIVAL A BAZILIKA ELŐTT.

GRÓF APPONYI ALBERT HETVENÖTÖDIK SZÜLETÉSNAPIJÁNAK ÜNNEPE.

A FŐVÁROS DÍSKOCSIJA, MELYEN GRÓF APPONYI A VIGABÓI ÜNNEPÉLYRE MENT.

GRÓF APPONYI ALBERT HETVENÖTÖDIK SZÜLETÉSNAPIJÁNAK ÜNNEPE.

— Ugy? Lám-lám, a menyecske nincs itthon?

— Nincs. Nincs ám. Délutánoként bejár a régi gazdájához, a Pataki tekintetűs úrék portájára. Ugyes kezű fehérrép, ott segítőkzik.

— Pedig arra akartam kérni szomszéd, hogy — bár szép, szép, de ne igen zenéljen, mert a környékbeli kutyák mind idecsődülnek és dühükben a szőlőtőkét kaparják. Sok kárt tesznek benne. (No ez förtelmes egy hazugság volt.)

— Ezt né neköm tessön mondani, hanem az asszonynak. Ha hamarabb gyün haza, hamarabb van vacsora. De vacsoráig mit csináljak? Szórakozok ezzel a szerszámmal.

Hát biz itt nincs segítség, nincs apelláta, ezt nem nehéz megállapítani. Nem marad más hátra, a zene alatt fordulok egyet. A séta nem árt tanulás közben. (Istenem, de könnyű is kibúvót találni.)

Igy séta közben az egyik oldalvást eső dűlőn látom a félhomályban, hogy jó távolast közeledik a szép Veréb Tercsi. (Már mi csak így hívjuk.) Ejnye, de szemrevaló teremtes, mióta asszonysorban van, tán még szebb. Egy kicsit megtelt, de jól áll neki. A járása rangos s innen is látni, hogy renge-rezeg az a kecses domborúság a keblén. Igaza van annak a vén kujon Labancznak.

De nini! Nincs egyedül. Hát persze, hogy az a minden hájjal megkent Borsos Peti illegeti magát mellette. Jó szeme van annak a gézengúzának, azt meg kell adni. Ott van az mindjárt, a hol a mézet kínálják. Ejnye, de közel simulnak egymáshoz! Ha a szemem nem csal, kéz a kézben. Vagy talán el is tévedt a Peti ölelő karja a szép menyecske deraka környékén.

De az ördögbe, lehet is látni ebben a gyors

vetette magát és hogyha a többi nótát csúffá teszi is, ezt az egyet tanulja meg, de nagyon jól:

„Hej kocsmáros eb az ingét,
Elszeretik a menyecskét...”

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

Túry Gyula: Erdőszele.

Englerth Emil: Sámson és Delila.

Gábor Lajos: Rézteleki parasztnyecske.

Jámbor Lajos: Áhitat.

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

BESSENYEI SÍRJÁNÁL.

Levelet hozott a posta Biharból, rövid, komorhangú levelet. Írója, — régi ismerősöm, — azt újságolja benne, hogy a szilaj Berettyó, mely ott kanyarog Pusztá-Kovácsi alatt, olyan vad mohósággal szaggatja a keretek alját, hogy ha valami jóra való „sarkantyút” nem vetnek neki, ma-holnap a nagy remete sírját is alámossa. Bár a hír ilyen alakban egy kissé túlzottnak látszott, mégse lepett meg egészen, s eszembe juttatta mult őszi benyomásaimat, a mikor egy ásatás előkészítése céljából magam is huzamosabban időztem azon a vidéken. Kiindulási pontunk Berettyó-Ujfalu volt, célunk, hogy a Bihar nyugati szegletében levő künhal-mokat alaposabban áttekintsük. Az időjárás azonban sehogyse kedvezett. Be volt

mert nem messze tőlünk, amott a berettyóparti akácok alatt nyugszik magányos sírjában Beszenyei... Mintegy villanyűtés értek a szavak s hosszan, kérdőleg tekintettem rá, hiszen az ő sírja tudtommal Pusztá-Kovácsiban van, s el sem tudnám itt és ilyen miliőben képzelni. De társam sietve világosított fel, hogy az a pár viskótól tarkított mező már Pusztá-Kovácsi, az a jobb kinezű nádfeleles ház a költő egykori lakóháza; távol meg, a telek délkeleti sarkában állott az a terebélyes öreg almafa, a melynek tövében alussza örök álmát — egyházi áldás nélkül — a boldogtalan remete.

Ki nem mondhatom, hogy mily fájdalmasan hatottak rám ezek a fonák benyomások! Egy kopár, esőbe-sárba merült pusztai vidék, s ölen a nagy nemzetébresztőnek, Beszenyeinek szentelt hamvairól... A Beszenyei, a ki

először mutatott rá nálunk a nemzeti haladás, az értelmi felvilágosodás és erkölcsi fel-emelkedés útjaira, ezzel együtt nyelvünk mivelésére, az Akadémia eszméjére, irodalmunkban meg az új formákra és az új hangra, és a ki a míg európai színvonalra akart

halhatatlannak földi pályája is... Mint riadt föl egykor tespedéséből a haladás szelleme által serkentve! Mint adta át magát eszméi és álmái varázsának, keresve a megnyugvás és boldogság útjait, de mind a kettőt mindig nemzete sorsára vonatkoztatva, — a mikor a

Szent-Iványi Gyula: Imádkozó bányászok.

homoktorlaszba temeti neved”, mondja kaján mosglylyal Madách Lucifere. Innen, úgy hiszem, innen a temető és a romok nagy melankoliája, mely egy rejtelmes örökléthe foglal minden mulandót, s azt sejteti, mintha a síron fakadó élet is csak a halál munkája lenne... Elöl a kerítés déli homlokán emelkedik az alig két méter magas, szürke gránit obelisz. Szemközti lapján, fönt, primitív vésséssel (aranyát már rég lemosta az idő) egy lant, habérrel koszorúzza; alább meg ez a pár lakonikus sor:

BESSENYEI GYÖRGY

1742—1811.

Tisztelettel emelték 1885 június 10.

De talán még e külső keretnél is elhagyottabb képet nyújt maga a sír. Egy kissé besüppedt és gondozatlan. Az első tekintet elárulja, hogy ápoló kezek nem igen látogatják. Leghűbb dajkája maga az anyatermészet, a mely lám most is tele hintette az ősz minden illatos fűvel, virággal. Köztük a néphit feltámadást hirdető kecses virága, a „tigris” vagy „tüzes” lilium. Az egykori öreg almafa helyén meg öt hatalmas akác rezgeti sárguló lombját, ha nem is oly művészi arannyal, mint azt képes irodalomtörténeteink ábrázolni szokták, de így is elég festői színt adva a sírnak, a melynek ma egyetlen rousseai ékességei ók. S ha néha-néha megszólal rajtuk a csalogány, a költő annyit aposztrofált kedves madara, talán az alattuk porló boldogtalan szív is édesebbet álmodik...

Még alig időztünk egy jó negyedórát a sírnál, a mikor, mintha csak a földből teremtek volna elő, már körülöttünk volt a falu apraja-nagyja, suttogva és kíváncsiskodva, hogy honnan jövünk, mit akarunk? Majd

Czencz János: Marczella.

Spányik Kornél: Feleségem arcképe.

Kukán Géza: Beomlott bányában.

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

alkonyatban. Félre veletek ti csintalan gondolatok! Mars haza, a római jog mellé. Ha megérkezik a szomszéd párja, úgy is vége lesz a zavaró zenének.

Visszahúzódom. S a szőlők alatt egy gyors kanyarodással bevonulok az én csöndes kis cellámba. Brrr. Milyen gyilkos szemrehányással tekint rám az a kinyitott könyv.

De mi ez? Mi ütött Labancz uramhoz? Egyre kinozza még most is a nótákat, zúg, cseng, zakatol a tambura.

Várook. Figyelek. Elmúlik egy fél óra, elmúlik egy jó óra, de nincs egy lélekzetnyi szünete annak a megveszekedett tamburának. Sohase lesz ma ennek vége?

Ugyan kérem, nem mondaná meg valaki annak a hetyke Labancz szomszédnak (mert én ebbe az ügybe többé bele nem ártom magam), hogyha már mindenáron a tamburára

főlemelni bennünket, egyben faji sajátosságaink méltó kifejtése által kívánta biztosítani elmaradt nemzetét. Ezt szolgálta ő mindig, mindenütt, költői és bölcséleti műveiben, vallási és etikai, politikai és történelmi elmélkedéseiben; a ragyogó Bécs százféle kísérése között épp úgy, mint e félreeső falu rideg magányában, a hol saját vallomásként „minden néven nevezhető okos emberi társalkodástól megfosztva, semmiféle halandókkal nem levelezve, senkit nem látogatva és senkitől nem látogatva, lakozott magában egyedül, csak könyveivel, gondolataival és a néma természettel töltve idejét, élve azért, hogy még meg nem halhatott.”

Mig így tűnődtem némán, szótlanul, hova tovább mintegy a nemzeti balsors szimbóluma tűnt fel előttem nemcsak az a bozótborította pusztai sírdomb, hanem az alatta nyugvó

sors kereké hirtelen átgázolt rajta... Most minden itt van! Eszményei és koszorúi, a siker és a boldogság bizonytalanságával. Hő szenvedelméi és szakadatlan áldozatai, az elbukott hősök tragikai vergődésével. S hozzá ez a megrendítő magány, a melybe oly korán egyedül maradt kihűlt szívével és Istennel.

Ilyen gondolatok közt értünk a sírhoz, melyet szanaszét burjánzó vadakác cserje s egy igénytelen fenyőfakéreg ölel körül, de rajta semmi dísz, semmi díszítő faragás. Rozoga minden léczdarabja úgy, hogy ha kellőképp rendbe nem szedik, aligha éri meg a közelgő tavaszt. Romlás, feledés rajta, körötte mindenütt! Pedig van-e szomorúbb jelenség annál a pusztulásnál, a melyet épp a mulandóság ellen fölállított emlékjeleken végez az idő vas keze? „Pár ezredév guláidat elásza, s

megjelent a telek mai tulajdonosa, Balogh Imre uram is, egy 40-50 év körüli értelmes gazdálkodó, a ki eleinte csak amúgy félvállról tekingett ránk, bizonyára nem jó néven vette, hogy előbb nem önlá kopogtattunk be a hogy azt magas önérettel elvárta volna. De a mint elmondtuk, hogy mi járatban vagyunk, lassankint neki is kinyílt a szíve és megoldott nyelve. Bő részletességgel magyarázgatta, hogy ezt a ma több mint harmincz holdas birtokot a Beszenyeiekkel rokon Nádányi-familiától vette; a sírról azonban egy jókora területtel együtt önkényit lemondott, s egy krajczár nélkül a bakonyiszei református eklézsiának adta ajándékba. Ma is ez ügyről föl rá, ez gondolja, sőt van is a rendben tartására bizonyos adományokból gyűlt 700 koronája. „De mi ez ma uram? Mit lehet ebből ma valami okosabb dol-

got kezdeni? Hiába, felfordult a világ, semmi sem megy a régi kerékvágásban... Beszélt azután, hogy a sír bizony néha hónapokig nem lát vendéget, a falu népe azonban tudja jól, hogy milyen híres ember nyugszik alatta. Tudja, hogy a 80-as évek elején tartott ünnepek előtt néhány pesti úr felásatta s benne apró-cseprő tárgyakon kívül egy bárszék kucsmá és mente foszlányait találták, meg egy „szép czifrázatu, aranyos kardot”, de ezt se vitték magukkal, hanem fehér gyolcsba takarva valamennyit visszahelyezték a hamvak közé.

Dél felé járt már az idő, a mikor végre elbúcsúztunk a sírtól, Petőfinek a Vajda Péter halálára írt szép elégiájából idézgetve magunk között, „a hon nem-halás kezéről” meg a „feledésnek tüskékről”, a mi mind-mind ma sem egészen időszerűtlenül hangzik felénk itt-ott egy század távolából... A fájdalomnak azonban nincs mindig leverő hatalma. Katharizsaink tüzen őh hányszor inkább fölemel, semmint lesújt bennünket, sőt felemelkedésünk tiszta magasából az utat is megmutatja, hogy merre felé tartunk áldozatunkkal... Ime a Bessenyei példája! Oly korban lép föl, a melynél Mohács óta szomorúbb szakasza aligha volt a magyar történelemnek, a mikor nemcsak a nemzeti öntudat, hanem a nemzeti lélek is haldokolni látszott, a mikor szívünk nyelvünk idegenné vált s vele együtt fajiságunk is romlásnak indult. És ő éppen ekkor állt elő, hogy új epokhát nyisson előbb az irodalomban, majd hódító eszméi révén egész társadalmi és politikai világunkban. Szabad-e hát akkor kétségbeesni vagy kishitűsködni minékünk? Szabad-e szárazsággal dideregni a jövő kapujánál, hisz lelkünk, szellemünk nem ment idegenbe, eszményeink és reményeink, szellemi és kulturálisaink csaknem mind érintetlenül maradtak. E hittől áthatva siettünk vissza a kocsikhoz s folytattuk tovább az utat emelkedettebb szívvel, és már az ő jegyében.

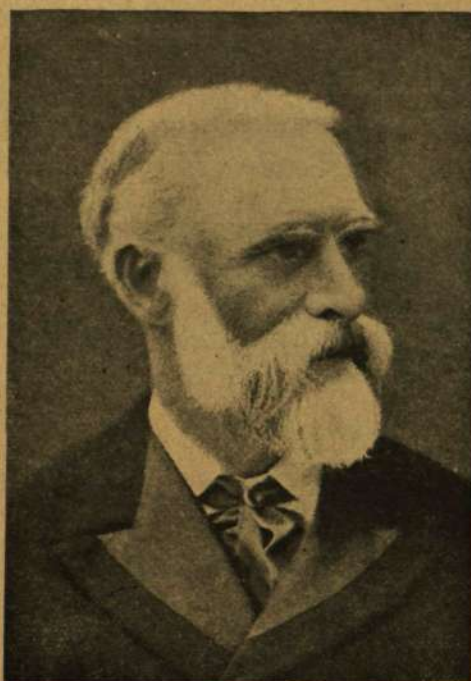
(Debreczen.)

Pap Károly.

VISCOUNT JAMES BRYCE.

Mielőtt a trianoni béke angol törvényre vált, az angol felsőház vitája során a lordok egy csoportja még egyszer felemelte tiltakozó szavát egy olyan békeszerződés ellen, amely egy nemzet ezerszeresét egységét bontja meg s egyben oly erkölcsi és szellemi értékeket semmisít meg, amelyek az ezredéves mult, jog és munka erején éltek és élnek ma is. A Lordok Házának 1921 május 7-iki ülése az Viscount James Bryce neve ezel helyet kapott a magyar nemzet történetének lapjain.

Nyolcvanhárom esztendővel vállán szállt síkra igazunk védelmében Bryce, a ki ezzel a cselekedetével hat évtizedes közpályáján vallott eszméihez és elveihez hű maradt. Mint tudós, tanár és író, mint képviselő, államtitkár és miniszter, nagykövet és főrend a *Victorian Age* dereka óta szolgálja a

VISCOUNT JAMES BRYCE.

XIX. század angol liberalizmusának ideáljait. Ezek az ideálok számára nem a „demokratikus”-nak nevezett politikai tömeguralom felszínes és tartalmatlan jelszavai, hanem tudásban, erkölcsi világfelfogásban és mélyseges emberiségben gyökerező élő és ható elvek.

Pályájának kezdete már szokatlan: huszonhat éves korában — 1864-ben — össze foglalt, nagy történelmi munkával lép a tudományos világ elé; — olyan életkorban, a melyben mások még a részletkutatásoknál sem tartanak. Ezt a munkáját máig is főművének tekintik: „A római szent birodalom”, a mely angol nyelven számtalan kiadást ért, minden művelt nyelvre lefordították, így magyarra is (1902-ben adta ki a Magyar Tud. Akadémia). Tudományos műveinek sorában különösebb figyelmet érdemelnek: az Egyesült-Államokról szóló nagy munkája („The American Commonwealth”), két hatalmas kötet jogi és történelmi esszé, egy Dél-Amerikáról szóló könyv s végül aktuális világpolitikai kérdésekről írt dolgozatai, a melyek a háború alatt és a békekötések idején jelentek meg s a melyekről ma még nem számolhatunk be.

Politikai pályája az oxfordi egyetem római jogi katedrájáról 1880-ban az alsóházba hívja. Hat évvel utóbb külügyi államtitkár s ez időtől fogva majd minden liberális kormányalakulásban részt kap, mígnem 1907-ben kiválik a politikai életből, hogy hazája diplomáciai képviselőtét vállálja el Washingtonban. Ez állásában megmaradt a háború kitöréseig. 1914-ben viscount és a lordok házána tagja lett. Említésreméltó, hogy Viktória királynő kedves emberei közé tarto-

zott, a ki különösen német nyelvtudását becsülte meg benne: ezen a nyelven hosszasan szokott volt Bryce-szel vitatkozni.

Alljon itt két idézet annak tanúságaképp, hogy Bryce magyarbarátsága nem mai keletű. „A Római Szent Birodalom” magyar fordítása elé 1902-ben e sorokat írta:

„Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy első történelmi munkámat most magyarra fordították s hogy ezúton ismerkedik meg vele az a nép, melynek politikai géniuszt s fenekölt nemzeti szellemét mindenha hő lélekkel bámultam és már gyermekkorom óta a legélelmebb érdeklődéssel kísértem az 1848/49-iki eseményeket és később az alkotmányos küzdelmeket, a melyekben a nagyhírű Deák Ferencz állott a nemzet élén. E könyv megírása óta (1862) sok dolog történt, Európa térképe tetemesen megváltozott. Magyarország ismét hatalmas, alkotmányos állam lett és fontos helyet foglal el a modern nemzetek közt. — A magyarok, a kik a közepkor kezdetén a legelsőkk voltak szabadságuk kivívásában a világmonarchia követeléseivel szemben, most, hogy becsülettel nagy nemzetet alkotván, önálló létüket szilárd alapon nyugszik, szintén higgadtan és enyhén, minden minden politikai és faji elfogultságtól, ítéltetnek arról a világbirodalomról, a mely mindig inkább eszmé, mint valóság volt.”

1903-ban pedig a mű magyar fordítójához intézett levelében ezt írja:

„Halásan köszönöm, hogy munkám átültetésén fáradozott s hogy a fordítást szíves volt elküldeni. Mennyire sajnálom, hogy nem volt lehető némes magyar nyelvű tanulmányozását folytatnom, melyet egykor, sok év előtt, tanulni kezdtem... A bámulat, a melyet a magyar nemzet és története iránt 1848/49 óta mindenkor éreztem, még nagyobb tisztességgé teszi szememben, hogy könyvem most honfitársai számára anyanyelvükön jelenik meg.”

Dr. Balogh József.

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában.
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

A SZERELEM ÉS LEWISHAM ÚR.

Regény.

(Folytatás.)

Irta H. G. Wells. — Fordította Tancsics Sándor.

Egy chelseai címet kaptak, hogy ott találkoznak. A ház, ahova Lewisham érkezett utolsóinak, meglehetősen nagy volt és oly teljesen előkelő színezetű, hogy szinte zavarba ejtette őt. Kalapját a tágas, színekben gazdag előcsarnokban egy zöld díszítésű szalmakalap mellé akasztotta. Egy nyitott ajtón át fejedelmi dolgozószobát pillantott meg, könyvszekrényekkel, rajtuk fehér márvány

szobrokkal, zöldernyős villanyos lámpától megvilágított íróasztallal, melyen írószekrények felhalmozva. Úgy tűnt fel neki, hogy a szobaleány végtelen megvetéssel mérte végig kopottas gyászruháját és lángvörös nyaklendjét. Azután hirtelen megfordult és felvesztette őt a lépcsőn.

A leány kopogtatott az ajtón, melyen át beszélgetés hangjai hallatszottak ki.

— Azt hiszem, már megkezdtek, — mondta bizalmasan. — Lagune úr mindig ezt csinálja.

Hallani lehetett, a mint a székeket mozgatták és Smithers átható hangját és erőltetett nevetését. Az ajtóban, mikor kinyílt, Lagune jelent meg. Öszülő arca a szokottnál kisebbnek, nagy szürke szemé pedig a szokottnál is nagyobbak tűnt fel.

— Epen meg akartuk kezdeni ön nélkül, — suttogta. — Lépjön be.

A szoba még a wortleyi kis középiskola díszterménél is — mely a windsori palota egyes ünnepi helyiségeit beleszámlálva, eddig a legszebb helyiség volt azok között, melyeket Lewisham ismert, — szebben volt berendezve. A bútorzat nagyjából a South Kensington múzeum berendezésére emlékeztette. Lewisham első benyomása a székek magas társadalmi felsőbbiségének a felismerése volt; valósággal bántónak tűnt fel neki, hogy ezeken a bútorarabokon milyen kényelmes méltósággal lehet helyet foglalni. Megpillantotta Smithert, a ki leplezett ellenségeskedéssel egy könyvszekrénynek támaszkodva állt. Azután megint Lagunera terelődött a figyelme, a ki felszólította a többieket, hogy üljenek le. Chaffery, a médium, már az asztalnál ült. Barátságos tekintetű, kissé kopott úriember volt, bozontos, acélszürke fofaszakállal, vékony ajakkal, sarkán összeszorított széles szíjjal és a cipő orrához hasonló állal. Lewishamot bizonytalan és bíráló tekintettel méregette aranykeretes szemüvege fölött. Heydinger kisasszony már otthoniasan érezte magát és feszelenül csevegni kezdett. Lewisham feleletei kevésbé öntudatosak voltak, mint a régi vasipar csarnokában; tényleg, helyzetük mintha megváltozott volna. A leány volt fölünyben, míg ő felszinek érezte magát. Bizonytalanul úgy érezte, hogy a leány följe került. Azután jobboldalt még egy másik leányos alakot vett észre sötét ruhában.

Mindnyájan a szoba közepét elfoglaló kerek asztalhoz közeledtek, melyen egy tamberin és egy kis zöld doboz feküdt. Lagune csontos csuklója és ujjai meglepően hosszúnak tűntek fel, mikor vendégeinek a helyüket jelezte. Mellette Lewisham ült, közte és a médium között, a médiumon túl Smithers ült, utána Heydinger kisasszony, kit Lagune-nal a gépíróleány kapcsol össze. Így a hitetlenek kerültek a médium mellé. A társaság már helyet foglalt, mikor Lewisham a Lagune mellett ülő leányra pillantott és szeme vele találkozott. Ethel volt! A csukott zöld ruha, a kalap hiánya és halvány arczsine némi idegenszerűséget kölcsönözött neki, de nem akadályozhatta meg, hogy Lewisham abban a pillanatban meg ne ismerje. A megismerés a leány szeméből is visszatükröződött.

Nyomban utána felfordította a tekintetét. Lewishamnak első érzése a meglepetés volt. Meg akarta volna szólítani, de egy jelentéktelen kicsiség meggátolta, hogy beszéljen. Egy pillanatig képtelen volt visszaemlékezni a leány vezetéknévre. Azonkívül a környezet idegenszerűsége határozatlanná tette. Nem tudott dönteni, hogy mi legyen a megszólításnak a helyes formája. Még mindig élt benne a társadalmi illemszabályoknak a babonája. Amellett, ha megszólítaná a leányt, az általános kimagyarázást vonna maga után az összes jelenlevők előtt...

— Csak egy tühegyint hagyjon meg a gázból, Smithers úr, — mondta Lagune s nyomban a gáz-kandeláber utolsó lángja is elhalt és sötétségben maradtak. Az ismerettség felújításának a pillanata elmúlt.

A kezek érintkezését gondosan megállapították és kisujjat kisujjhoz téve körben lánczot alkottak. Smithers megróttá Lewishamot szórakozottságáért. A médium előzőken hangon beszélve előrebojcsítottta, hogy semmi

SORAKOZÁS AZ INDÍTÁSHOZ.

EZERÖTSZÁZ MÉTERES FUTÓVERSENY A FŐVÁROSON KERESZTÜL.

biztosat nem ígérhet, minthogy neki nincs irányító hatalma a földöntúli megnyilatkozások felett. Utána mindnyájan hallgatásba merültek...

Egy ideig Lewisham egyáltalán nem ügyelt arra, a mi körülötte történt.

Némán ült a lüktető sötétségben és a homályban elmerült körvonal felé meredt, mely az ímént mint a multból visszatérő arcz jelent meg előtte. Bensejében a meglepetés a bosszúsággal volt vegyes. Már belenyugodott, hogy a leányt örökre elvesztette. A régi vágyakozás napjainak, a delutánoknak a hangulata, melyeket Londonba való érkezése után Claphamban bolyongva töltött, egyre halványodó reménnyel, hogy a leányt viszontlátja, nem tért vissza. Szégyenkezett azonban ostoba hallgatásán és a helyzetnek a félszégén. Egy pillanatig majdnem ott tartott, hogy megtöri a csendet és a Henderson nevet kiejti az asztal fölött...

Hogy is felejtette el a Henderson nevet? Még elég fiatal volt ahhoz, hogy csodálkozhassék a feledékenységén.

Smithers olyformán köhintett, hogy figyelemre való intésnek lehetett képzeln.

Lewisham, mióta némi erőlködéssel visszaidézte detektív szerepének felelősségét, merően nézett maga elé, de a szoba nagyon sötét volt. A csendet csak néha-néha nehéz sóhaj-tás és a médium felől jövő szüntelen mozgás törte meg. Lewishamnak a lelki zűrzavarából legelőször a személyes hiúsága emelkedett ki. Vajjon mit gondolhatott a leány róla? Vajjon ő is hozzá-hasonlóan mereszt rá a szemét a sötétségben? Úgy tegyen-e, mintha először látná életében, mikor a lámpákat megint meggyújtják? A mint a percek egymást követték, úgy tűnt fel, mintha a csend nyomaszkodóbbá és nyomaszkodóbbá vált volna. A szobában tűz nem égett és fűtés hiányában hűvösnek tetszett. Lewishamot valami sajátos kétkedés fogta el, hogy csakugyan Ethel láttat-e, vagy másvalakit tévesztett össze vele. Azt kívánta, hogy bárcsak vége volna a seancenak, hogy megint láthassa őt. A régmúlt whortleyi napok csodálatos élességgel és csodálatosképpen mégis minden érzéstől menten szállnak fel emlékezetének mélyéről...

A hátán valami egészen különös érzést tapasztalt, a mit léghuzamnak akart tulajdonítani...

Hirtelen keskeny sávban hideg levegő fuvallata érintette arczát, mire akaratlanul összerázkódott. Reménykedett azonban, hogy a leány nem vette észre a borzongását. Arra gondolt, hogy halkan nevet, hogy mutassa, hogy nincsen megijedve. A társaságban más valaki is megborzongott, Lewisham pedig

rendkívül élénk ibolyaillatot érzett. Lagune ujja ideges remegést jelzett.

Mi történt tulajdonképpen?

Valahol az asztalon a zenélődoboz egy meglehetősen közönséges és siralmas melódiát kezdett játszani, a mi különösen hatott Lewishamra. Úgy érezte, hogy a csend, a várakozással teljes nyugalom egyre mélyül körülötte s a mélységet a csengő melódiának a fonala hidalja át.

Ezen a ponton Lewisham megemerkelt önmagát. Mi történt tulajdonképpen? Neki figyelnie kell. De tényleg ügyelt-e úgy, mint kötelessége lett volna? Hiszen szórakozott volt. Szellemek vagy ezekhez hasonló dolgok nincsenek, a médiumok dolga szélhámosság s ő azért van itt, hogy ellenőrizze a mesterkedésüket. De bár neki ügyelni kellene a történetekre, egyes dolgokat elmulasztott. Mi volt ez az ibolyaillat? Ki hozta működésbe a zenélő dobozt? Mindenesetre a médium, de hogyan? Visszaemlékezni igyekezett, hogy hallott-e valami mozgást, vagy észlelt-e valami mozdulatot, mielőtt a zene megkezdődött volna. Képtelen volt azonban visszaemlékezni. Belátta, hogy éberebbnek kell lennie, mint eddig.

Élénk vágyat érzett magában, hogy sikeresen fejezze be, amit megkezdett. Előre elképzelte a drámai pillanatot, melyet Smitherssel kitervezett. Ethel lesz a nézője. Kémkedve meresztette szemét a sötétségbe.

Valaki megint megrezent, ezúttal szemben vele. Érezte, hogy Lagune ujja még erősebben remeg s körülötte mindenfelé, szaggatottan zörgő hangok hallatszottak. *Kopp, kopp!* — kezdődött egyszerre. Gyors, éles hangok, kopp, kopp, kopp, az asztalon, a szék alatt, a levegőben, az ablakpárkányokon. A médium megint sóhajtozott és reszketett és ideges remegése az egész kört áthatotta. A zene majd egészen elhallgatott, majd ismét erősebben hangzott.

Ki csinálta és miként?

Lagune hangja szólt meg mellette, úgy, mintha félő tisztelet folytogatna volna.

— Az ábécét? — kérdezte. — Használhatjuk az ábécét?

Az asztal alatt erős koppanás hallatszott. — Nem! — tolmácsolta a médium hangja.

A kopogás mindenfelé ismétlődött.

Csakis valami mesterkedés lehetett. Lewisham azt igyekezett kitalálni, hogy mi lehetett az eszköze. Azt szerette volna megállapítani, hogy csakugyan a médium kisújjja érintkezik-e az övével. A sötétségben elmerült alak felé meresztette a tekintetét. Meglehetősen távolsgában mögöttük erős koppanás hallatszott, mintha valami fémtárgyat ütöttek volna meg. Azután a kopogás megszűnt s a

A HARANG FELSZENTELÉSE.

ÜNNEPI MENET A HARANGGAL A TEMPLOM FELÉ.

HARANGSZENTELÉS KISMAROSON. — A háborúban elvett harangok helyett már kezdenek újakat csináltatni.

A KORMÁNYZÓ A SZÖVETSÉG VEZETŐIVEL BESZÉL.

teljes csendet csak a zenélő doboz játékának a melódiaja törte meg. Egy pillanat múlva ez is elhallgatott...

Tökéletes csend uralkodott. Lewisham idegei teljesen meg voltak feszülve. Hirtelen kétségek fogták el s nyomasztó félelem és nagy események érzése nehezedett rája. A sötétseg fizikai teher érzését keltette benne.

Hirtelen felriadt. Valami megzörrent az asztalon. Ezúttal ott hallatszott a fémtárgy megütésének éles hangja. Utána egymásután

gyenge, zizegő hangok, mintha papírt simítottak volna ki. Szellő hangjának is lehetett tartani, anélkül, hogy a levegő megrezzent volna. Valaminek a jelenlétét lehetett sejteni az asztalon.

Lagune izgatottsága görcsös remegések formájában jelentkezett; a médium keze is reszketett. Az asztal fölött a sötéttségben valami halványan fénylő, zöldesfehér anyag zizegett és libeggett lassan a sötét alakok körvonala között.

A tárgy, vagy más egyéb, magasabbra szökken, azután lassan emelkedett és szétterült a levegőben. Lewisham figyelme szolgailag rája szegeződött. A lebegő valami kísérleties, megmagyarázhatatlan és egyben csodálatos volt. E perczben Lewisham még Ethelről is megfeledkezett. A halvány világosság magasabbra és magasabbra emelkedett a feje fölött s emelkedés közben kísérteties kar és kéz alakját öltötte magára. Lassan, nyugodtan átlibeggett az asztal fölött és Lagunet látszott megérinteni, a ki rémülten összeborzongott. Azután körben tovább haladt és megérintette Lewishamot. Lewisham a fogát csikorgatta.

Az érintést nem lehetett félreismerni, határozott és mégis lágy ujjak hegye volt. Csaknem ugyane pillanatban Heydinger kisasszony elkiáltotta magát, hogy valami a haját simogatja, utána pedig a zenélő doboz tánczolv megmozdult. A tamburin halvány, kerekded körvonala felemelkedett, zörgött és Lewisham hallotta, hogy Smithers arcához ütődött. Ugy látszott, mintha a fejek fölött mozogna. Követlenül ugyanekkor egy asztal valahol a médium háta mögött hallhatólag gördülni kezdett a kerekében.

Lehetetlennek tűnt fel, hogy a médium, a ki oly csendesen ült mellette, vihette volna véghez mindezeket a dolgokat; még ha így volt is, a képtelenséggel látszott határosnak. Mindazonáltal...

A kísérteties kéz majdnem közvetlenül Lewisham szeme előtt ugrándozott. Gyengén rezegve libeggett a levegőben. Az ujjak közbé lehajoltak, majd ismét mereven fel emelkedtek.

Zörejt hallatszott. A zörejt erősnek tűnt fel. Valaki járt talán? Mit csinálhatott az illető?

Lewisham egyszerre elvesztette a médium kisujjának érintését. Igyekezett újra megérinteni, de nem tudta felfedezni. Feléje

RUBINEK GYULA, AZ ORSZÁGOS FÖLDMÍVES SZÖVETSÉG ELNÖKE ÜDVÖZLI A NAGYGYŰLÉSEN MEGJELENT KORMÁNYZÓT.

AZ ORSZÁGOS FÖLDMÍVES SZÖVETSÉG ORSZÁGOS NAGYGYŰLÉSE A VÉRMEZÖN.

kapott, egy kart ragadott meg, mely kiszabadult a kezéből. Valaki felkiáltott. Közvetlenül mellette szitkozódás röpített el, melyet az illető hirtelen erőlködéssel felében akart magában visszafojtani. Zzz! A tühegynyi kis gázláng egy szökkenéssel fellobogott.

Lewisham a pislákoló arcok körében állva két alakot pillantott meg, melyek a zizegő világosságban újra láthatókká váltak. Kettőjük közül Smithers vont a inkább magára a figyelmet; diadalmaskodva állt, egyik kezét a gázcsavaron tartotta, másikkal a médium mellét ragadta meg s a médium kezében bűnjel gyanánt ott volt a tamburin.

— Mit szólsz hozzá, Lewisham? — kiáltotta Smithers, kinek a lobogó gáz árnyékokat vetett az arcára.

— Rajtakaptuk! — mondta Lewisham hangosan, felkelve helyéről és elkerülve Ethel tekintetét.

— Mi ez? — kiáltotta a médium.

— Csalás! — röptette feléje Smithers.

— Nem igaz, — kiáltotta a médium. — Mikor ön felcsavarta a gázt... félrelökte a kezemet... megkaptam a tamburint... hogy a fejemre ne essék.

— Smithers úr! — kiáltotta Lagune. — Smithers úr, nagyon helytelenül cselekedett. Ez az ijedelem...

A tamburin hangos zörejjel a padlóra esett.

GRÓF BETHLEN ISTVÁN MINISZTERELNÖK A KORMÁNY NEVÉBEN ÜDVÖZLI A NAGYGYŰLÉST.

MEZŐKÖVESDI LEÁNYOK NÉPVISELETBEN, HÁTTÉRBE A NEMZETGYŰLÉS TAGJAINAK EMELVÉNYE.

A médium arca eltorzult, furcsán nyöszörgött és hanyatt akart esni. Lagune egy pohár vizért kiáltott. Mindenki a médiumra nézett, azt gondolva, hogy el fog esni, csak Lewisham nem. Az Ethelre való gondolat ismét visszatért az agyába. Feléje fordult, hogy lássa, mint fogadja ezt a befejezést, melynek ő volt az egyik fontos intézője. A leányt az asztalra látta hajolni, amint el akart kapni valami ott heverő tárgyat. A leány nem látta őt, hanem szemé a médiumra volt szegezve. Az arca kemény volt és fehér. Azután, mintha megéreztte volna a rajta nyugvó tekintetet, szeme Lewisham tekintetével találkozott.

Visszahúzódott, egyenesen állt és szemében idegenszerű keménységgel nézte Lewishamot.

Első pillanatban Lewisham nem fogta fel a helyzetet. Azt akarta megmutatni, hogy Smithersszel egyenlő része volt a fordulat előidézésében. Az első perczben a leány mozgólata figyelmét egyszerűen a tárgyra irányította, mely után nyúlt. Az asztalon valami összezsugorodó tárgy, gummikeztyű hevert. Ez is kétségtelenül hozzátartozott a szellemidézői felszereléshez. Megragadta és felkapta.

— Ide nézz! — kiáltotta, Smithers felé nyújtva a kezét. Ez még több! Mi ez?

Lewisham észrevette, hogy a leány megrémült. Meglátta, amint Chaffery, a médium, Smithers válla fölött hirtelen szemrehányó tekintetét vetett a leányra. A helyzet egy-

A NAGYGYŰLÉS KÖZÖNSEGE A VÉRMEZŐ LEJTŐJÉN.

AZ ORSZÁGOS FÖLDMÍVES SZÖVETSÉG ORSZÁGOS NAGYGYŰLÉSE A VÉRMEZÖN.

szerre világos lett Lewisham előtt; megértette, hogy Ethel is részes a csalásban. Ő pedig ott állt, győzelmi pózban, kezében tartva az ellene bizonyító bűnjelet! Diadalmaskodása egyszerre elpárolgott.

— Ohó! — kiáltotta Smithers, áthajolva az asztalon, hogy biztosítsa a bűnjelet. — Derék fiú vagy, Lewisham!... Most már csakugyan megvan! Ez még több, mint a tamburin.

Szeme diadalmaskodva ragyogott.

— Nos, látja, Lagune úr? — mondotta. — Ezt a keztyűt a médium a foga között tartotta és maga elé fujta. Ezt nem lehet tagadni... Ez csak nem akart a fejére esni, tisztelt médium úr? Ez... ez volt a fénylő szellemkéz!

XII.

Lewisham magába zárkózik.

Egy este, mikor Heydinger Alice együtt ment Lewishammal a chelseai állomás felé, úgy tapasztalta, hogy társa nagyon különös hangulatban van. A leányra a jelenet, melynek szemtanúja volt, nagy hatást gyakorolt. Hosszú időn át hitt a túlvilági megnyilatkozásokban, de a váratlan fordulat valósgos forradalmat idézett elő felfogásában. Az eset részletei kissé megzavarták. Lewishamot Smithersszel egy sorba állította az est tudo-

(Folytatása következik.)

*Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.*

kenőcs és bőrszépítő-szappan
(szepítő, himlőhely, májfolt, sörny stb. ellen) újra kapható
a főraktárban: Török József R.-T. gyógyszerüzében,
Budapest, VI., Király-utca 12.

Berson
GUMMISAROK

Vermorel-rendszertől szabó-
permetezők. Szénkéngeszorók.
Permetező alkatrészek
gummból és sárgarézből.
Szőrdíszek és trések. Ku-
rtortárgyak, szerszók és daráló.
Répavágók és szecskavágók.

Rézgalic, rafia,
kénpor, rézkénpor és
kénlap raktárról azonnal
kapható:

SZONTÁGH PÁL

rész- és szerzeményár

Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

Előfizetési ára negyedévre 25 korona.
Egyes szám ára öt korona. Mutatványszámot
kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

